

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Opere de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierele tipografice „Astra” nr. 102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GHLBARIȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTULE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREȘENII
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tt. 1513
Abonamentul anual lei: ... Autorități și Societăți lei
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 19 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Miercuri 8 Martie 1944

Anul 107

Lumea

satelor

de V. Branisce

Când părăsești zidurile mohorite ale orașului — care încătușează într'un spațiu relativ restrâns oameni și pa-timi și își modifică parcă și judecata, făcându-te să privești toate lucrurile printr'o prismă ce le denaturează — și ajungi în lumea satelor noastre, începi să discerzi ce este viabil și etern de ce este trecător.

Acolo, în mijlocul satului, găsești potențialul de viață al neamului. Țăranul nostru duce un traiu sobru și ne-căjit. Nu îl omoară nici binele, nici bel-șugul. Chinuște în condiții grele și din vina lui, poate, dar și din vina acelor care nu au știut să-i dea îndrumările și mai ales ajutoarele necesare, pentru un traiu mai omenesc. În viața sa-tului nostru mai dăinuiesc stări care își au obârșia în veacurile de mult apuse și care prin sistematice măsuri de îndreptare s'ar putea schimba în scurtă vreme cruțând pe țăran de multă muncă și energie zadarnic cheltuite.

Dar, cu toată risipa de viață și energie din lumea satelor noastre, cu toate împrejurările neprielnice care îl silesc pe țăran să presteze un maxim de muncă, pentru un randament mi-nim, găsești în satul românesc un po-tențial atât de ridicat de energie crea-toare, încât o zi petrecută în mijlocul satului este o adevărată desfătare su-fletească.

Privind pe țăran în rosturile lui tradiționale, înțelegi că el constituie o forță vie și creatoare pe care n'o pot înfrânge conjuncturile de o clipă, oricât ar fi ele de vrăjmașe.

Țăranul este legat de glie, ca bradul, stejarul sau fagul. Rădăcinile lui sunt înfipte de sute și mii de ani în pământ. Vântul îi rupe și lui crengi, aruncându-le departe în lume; dar ca un copac el dănuște mai departe. Această legătură ancestrală cu pământul îi dă sănătatea sufletească, îi dă putere să înfrunte greutățile și îl fe-rește de rătăcire.

Am petrecut o duminică în Hol-bav, în satul scufundat ca într'o căl-dare și împrejmuț de creste. În zăre scânteiau Bucegii, crenelata coamă a Pietrei Craiului, Măgurile, Cristianul Mare, Piatra Mare și vârful Ciucașului.

Țăranii, părăsindu-și casele lor, cocoțate fiecare pe o altă muchie îm-pădurită, adevărate castele feudale, au venit să se închine în biserica de pe deal. Subt bolta întunecoasă, fețele lor brăzdate de griji, dar iluminate de cre-dință păreau coborâte din icoane.

Privindu-i am înțeles ce vrere ne-clintită îi leagă de pământ, și în ochii lor am văzut scâpărând zările viitorului.

Tradiția în viața românească

de C. Rădulescu-Motru

Memburu al Academiei Române.

Rolul pe care-l are tradiția în viața unui popor este de mult re-cunoscut. Prin puterea tradiției, se știe, că multe popoare s'au ridicat până la forme de state unitare și durabile; dar mai ales se știe că din cauza slăbirii tradiției multe popoare au decăzut și au pierit. De altă parte însă, tot despre rolul tradiției se dau indicații contrare și anume, că tradiția oprește spiritul de inovație; instalând în viața unui popor instituții învechite și dușmane progresului cultural. Tra-diția este așa dar și bună și rea. E-vident, la mijloc trebuie să fie un echivoc în înțelesul cuvântului tra-diție. Ce se înțelege prin tradiție?

În înțeles etimologic, prin cu-vântul tradiție se denumește orice transmitere, efectuată prin viu graiu, dela tată la fiu, dela o generație veche la o generație nouă; indife-rent dacă aceea ce se transmite continuă, sau nu, să trăiască în su-fletul celui care a primit transmi-terea. Sunt tradiții vii și sunt tra-diții moarte. Unele trăiesc mai de-parte în sufletul celui care le pri-mește, iar altele sunt simple amin-tiri. Negreșit, tradițiile cu putere sunt numai cele vii. O datină; un obicei, un ritual; o regulă de drept sau un ceremonial de familie; un simbol; o pildă bătrânească, sau orice altă credință ce se transmite de la vechea generație, sunt tradiții cu putere, cât ele sunt actuale: a-dică intru cât constituiesc motive de activitate practică, zi de zi; căci putere are tradiția ce se traduce în fapte, și nu aceea ce stă în memo-rie ca simplă amintire.

Totuși, între tradițiile vii, nu toate sunt de o egală importanță pentru viața unui popor. Din viața

poporului nostru, câte tradiții n'au dispărut în cursul vremii și câte nu dispar, încă, subț ochii noștri, fără a produce o neliniște în aceea ce privește viitorul? Mai de demult, viața românească era în cea mai mare parte condusă de tradiții. Tra-dițiile dedeau organizația familiei și a satului; din ele se desprindea tehnica muncii, a locuitului și a îngrijirii sănătății; prin ele strămoșii noștri înfăptuiau: adevărul, binele și frumosul.

Acum, că multe din ele au dis-părut, a slăbit oare prin ceva viața românească?

Sunt unii, care se cred îndrep-tățiți să răspundă afirmativ. Acești unii, fac din toate tradițiile un fel de bloc, și se lamentează pe același ton, de câte ori constată dispariția unei tradiții, indiferent de natura pe care o are tradiția. Formulă de descântec, sau ritual de cult religio-s; figură de joc, sau ceremonial de botez; colinde de anul nou, sau procesiuni religioase pentru a invoca bunătatea dumnezeiască; obicei de cum se înjugă boii la începutul săp-tămâinii, sau datina de a îmbrăca haine noi în zilele de Paști; toate tradițiile, de orice fel fie ele, sunt puse pe același plan, făcându-se din ele toate, fără alegere, un „tabu” al vieții românești. Cine se atinge de oricare din ele face un act ne-patriotic.

Nu împărtășim această credin-ță, și pe cât ne este cu putință, în-

cercăm chiar să facem și pe alții să nu o împărtășească.

Vieța unui popor nu poate, în veci vecilor, să-și păstreze toate tradițiile, căci în cazul acesta ar însemna că ea nu mai este o ade-vărată viață. Vieța fără schimbare nu există. Este cu neputință să mai păstrăm astăzi tradițiile referitoare la tehnica muncii, a locuitului și a îngrijirii sănătății, când această teh-nică dorim să o vedem cu desă-vârșire schimbată. Cel mai entuzi-ast tradiționalist, când are un copil bolnav, cred că nu va apela la o babă ca să-l descante, ci va chema pe medic.

Sunt trad ții, pentru a căror dispariție, așa dar, nu mai este ca-zul să ne lamentăm. Căci dacă ne lamentăm, încurajăm generațiile ti-nere să le păstreze, ceea ce este spre paguba lor.

În schimb sunt tradiții pe care trebuie să le păstrăm; dar pe care nu le apărăm în deajuns când sunt amenințate de dispariție. Acestea sunt tradițiile privitoare la familie; la organizarea administrației și jus-tiției; la religie.

Rolul tradiției este menit să fie treplat înlocuit cu rolul științei pre-văzătoare. Secolul nostru a ajuns să înlocuiască acest rol pe câmpul muncii mecanice; multe secole vor mai trebui însă să treacă, până să-l înlocuiască și pe câmpul vieții so-ciale și religioase. Până atunci este bine, și este în conformitate cu cea mai elementară prevedere, ca pe câmpul vieții sociale și religioase să păstrăm comunitatea cu strămo-șii noștri; comunitate pe care ne o asigură tradiția.

„Gazeta Transilvaniei”

„Dansul morților” la Români Schifarea cuprinsului.

de Ion Gherghel

I.
Minunat a redat nemuritorul Goethe dansul macabru al celor trecuți din ho-tarele strănte ale vieți pământești în balada sa „Der Totentanz”.

Mai puțin cunoscută decât cele-lalte poezii din acest ciclu, a trecut cam neobservată în lumea traducătorilor noștri. Astfel abia veacul al XX-lea ne aduce întâia încercare de a îmbrăca în haina versului românesc impecabilele strofe goetheene cu împletiturile lor măiestre de rime, ce redau cu rară mă-

iestrie fondul lugubru cu insondabilul element mistic — caracteristica marilor creații.

E o noapte de vară, cu farmec de lună plină. Păzitorul privește de sus, din clopotniță, peisagiul din jur, în a cărui centru e cimitirul. Deodată se mișcă ceva la unul dintre morminte. Apoi apare altă umbră, la alt colț de mormânt. Femei și bărbați, moșnegi și copii își fac apariția în giulgiurile lor albe și lungi. O clipă se mișcă toți de-a valma, bogați și săraci, apoi încercă

să se prindă în horă. Dar vestmântul incomod îi stânjenește. Și-atunci, ca la o poruncă magică, își leapădă cu toții cămășile, împrăștiindu-le peste mor-minte. E știut doar, că în lumea spiri-telor nu se respectă opriliștile „rușinei” din simplul motiv că astfel de opreliști nu există în societatea alcătuită din indivizi cu trupurile transfigurate.

Și astfel începe hora nocturnă în toată splendida sa nuditate:

Nun hebt sich der Schenkel, nun wackelt
[das Bein,
Gebärden da gibt es, vertrackte;
Dam klippert's und klappert's mitunter
[hinein
Als schüg' man die Hölzlein zum Takte.

Sau pe românie:

Îndată se clatină sold și pictor
În s.himosituri îndrăcîte;
S'aude un climpăt și climpăt ușor,
Ca sunet de bețe lovite.

Clopotarul-paznic stă năucit colo sus în turn, văzând ce se petrece jos,

INSTANTANEE

Sport

Curg pâraiele. Cea dintâi babă din anul acesta e surzătoare și glumeață. Abia au trecut două zile de când muzica schiturilor, patinatul lor prelung se auzea pe sub ferestrele mele. Dumineca trecută, la concurs, cred c'au fost mobilizate trei părți din oras. Valuri, valuri de oameni, lume pestriță, cu schiuri și cu săniuțe se îndreptau spre muntii înzăpeziți a căror proverbială imaculare astăzi nu mai există, brâzdați fiind în cruciș și curmeziș de bocancii și patinele lungi de lemn ale diuimului de vizitatori.

Am privit acest convoiu ce-a curs fără încetare, ce curge regulat în dumineci și sărbători cât timp zăpada îmbietoare de plăceri a munților îi momeste pe oameni din adăposturi, am admirat linia pantalonilor albaștri și cenuși, atât de perfecționată, încât cu greu poți ghici uncoi care este Eva, mai cu seamă dacă aceasta poartă scufița trasă peste urechi de-i acoperă zulufii blonzi.

Privind la frumoasele costume de sport de azl, practice și comode, mi-aduc aminte cât de greu și-au făcut intrarea în lume, acum vre-o 25 de ani, când a apărut în public prima femeie în pantaloni de sport aici în orașul nostru. A fost fugărită, bătută cu băgări de zăpadă și fluierată de toți copiii străzii. A trebuit să se refugieze într-o casă străină de unde n'a mai ieșit decât seara târziu. Tot astfel la Paris, două manchine ale unei case mari de modă au apărut — cam tot pe vremea aceea — în rochiile pantalonilor. Acelea au pățit-o și mai rău. Sexul tare, atins în drepturile lui, le-a luat în primire de cum făcuseră câțiva pași. Le-a înconjurat insultându-le în tot felul, apoi au sfâșiat în bucăți haina de pe ele. Cu mare greutate, intervenind poliția, sârmanele femeii, care nu aveau de fapt niclo vină, au putut fi urcate într-o mașină și expediate la domiciliu. Și totuși moda a răzbit. Pantaloni par astăzi concrescuți cu trupul femeiesc. Câte odată — e drept — acoperă și ei cu greu anumite puncte topografice mai proeminente. Aceasta însă nu e vina croitorului.

Pe lângă doza respectabilă de sănătate sportul a adus vădit și o notă senină în viața oamenilor de astăzi, plină de griji și îmbărsită de atmosfera încercăci a războiului. Un refugiu, o ușură prin care trecând și se aștern covoare albe, mai cu scipiri de diamante la tot pasul, privești ca'n basme și aer dumnezeesc pe care îți îmbie natura din amfore pline, dà aer și lumină atât de râvnite, atât de necesare, orașenilor ce-și deapănă zilele prin case înghesuite una în'alta, prin birouri neaerisite, prin fabrici.

Totodată, când munții noștri își trimiteau chemarea spre înălțimile albastre, sunau și clopotele la biserică. Altă chemare. Alte înălțimi. Valurile se îndreptau compacte, spre cea dintâi. La iiturghie au ajuns pușini.

Ecat. Pitis

Recensie

„Studii Eugenică“ de Dr. S. Cupcea (64 pag. Cartea Românească, Sibiu, 1941).

de Dr. Emil I. Bologa

Studiile eugenice publicate de d-l Dr. S. Cupcea fragmentat în Buletinul Eugenic și Biopolitic al Institutului de Igienă din Sibiu de sub conducerea d-lui prof. Dr. I. Moldovan, prin apariția lor sub formă de broșură, reprezintă una dintre primele publicații de acest gen în literatura noastră medicală științifică.

Lu rarea se împarte în trei părți: ereditate și mediu; ce este eugenia și examenul prenatal.

În prima parte a lucrării autorul, după ce arată importanța problemei ereditate-mediu, în care trebuie să ne intereseze contribuția cantitativă a acestor doi factori în fiecare reacțiune umană, subliniază importanța eredității în determinarea individului normal și patologic. În vederea acestui studiu expune apoi metoda gemenilor (Galton) încheind acest prim capitol cu studiul eredității și mediului în determinarea principiilor aspecte mintale (inteligenta, ețatea educațională, funcțiuni mintale, aptitudini, etc.) și încheind cu anomaliile mintale. Printre concluziile mai interesante la care ajunge autorul, amintim procentul mare (86%) în care debilitatea mintală este determinată ereditar, precum și acela al criminalității (56%) și al epilepsiei (49%).

Cu toate că personalitatea umană este rezultanta interacțiunii acestor două forțe, ereditate-mediu, aceasta din urmă nu face decât să actualizeze ceea ce ereditatea a dat în mod potențial. De aceea școala va trebui să desvolve

armonic calitățile pozitive biologice în raport cu posibilitățile date fiecărui individ (Moldovan).

În al doilea capitol autorul definește sub forma cea mai clară noțiunea de eugenie, delimitând-o în mod precis de celelalte științe (medicină, educație și toate celelalte științe eugenice), clarificând în cele din urmă noțiunea de igiena rasei.

Contrar eugenicii germane care are la bază p'anul unei concepții rasiște, eugenia românească are la bază neamul, contopindu-se astfel cu noțiunea de igienă a neamului concepută de d-l prof. Moldovan.

În ultimul capitol, autorul considerând căsătoria ca un act biologic de menținere a speciei umane, ca o răspundere față de generațiile viitoare, dezvoltă capitolul examenului prenatal. Acest examen ne interesează cu atât mai mult că a devenit obligator prin noua lege de combatere a boilor venere, reprezentând un stăvilator în plus la extinderea acestor boli, care în timpul de războiu în care ne găsim au produs îngrijorarea unanimă.

Studiile eugenice ale d-lui Dr. Cupcea, în afară de temeinicia și claritatea lor, au meritul de a reprezenta un punct de vedere original al acestei probleme, care de sigur la noi își trăiește începuturile și la care acest studiu îi pune una din pietrele fundamentale.

„Mobilizare totală“

În ziua de 29 Februarie 1944 a avut loc în sala „Astra“ o frumoasă șezătoare patriotică organizată de elevii centrului de pilotaj din Ziliștea de sub conducerea d-lui comandor Stănculescu, împreună cu elevele Liceului Industrial de fete din Brașov.

Pe scenă s'a prezentat revista „Mobilizare totală“ frumoasă realizare a comandorului P. Pârvulescu. În scurtul timp petrecut în mijlocul artiștilor sburatori am fost furați de sbuciumul și de etanul lor tineresc și am trăit alături de ei clipe ce ne-au făcut să le cunoaștem sufletul. Am remarcat verba și talentul elevului Serg. T. R. Ionescu Gigi. Dar am rămas cu lacrimi în ochi când Adj. av. H. Tesam a povestit cu măiestrie lupta și jertfa locotenentului Claru Vasile. Zâmbetul și mulțumirea ne-au revenit din nou în scena finală când se

adunară de pretutindeni sub faldurile drapelului toți cei ce simt și cred românește.

Am simțit atunci legătura tainică ce ne unește pe toți Români: hotărârea dărză de-a lupta cu toții dela țaranca de pe câmp până la soldatul ce apără hotarul pentru înfăptuirea aceluiași ideal.

Cu avântul în suflet, cu ochii îndreptați spre cerul nesfârșit, tinerii aviatori sunt gata oricând să-și facă datoria.

Ce mândru trebuie să fie d-l comandor Stănculescu având între elevii săi asemenea elemente, care astăzi ne fac să rădem și să plângem, iar mâne își vor lua sborul să apere azurul patriei

(S. C.)

Predici în pustiu

Duminecile

E frumos și folositor să mergi duminică la biserică și după masă sau încă înainte de masă la vreo conferință sau șezătoare culturală. E foarte folositor să o pornești spre piscurile încă înzepezite, peste care se simte deja suflul primăverii, dar este un apostolat s'o iei duminică de duminică pe sate, ca în numele „Astrei“ să aduci cu suflet curat, complicității desinteresat lumină neamului tău. Oare de ce între acești apostoli, care de vreo câteva săptămâni încoace cutreeră comunele județului Brașov se găsesc atâtea medici, atâtea profesori, dar niciun avocat, niciun inginer, niciun absolvent al Academiei comerciale? În cadrele „Astrei“, străvechea Asociație culturală este loc pentru orice intelectual, în cadrele școlilor țărănești se găsesc atâtea subiecte ce pot fi dezvoltate de orice purtător de diplomă, dar o condiție este sine qua non: dragoste pentru neamul tău. Mi-aduc cu drag aminte de câte ori colaboram pe vremuri, când locuia la Brașov cu fostul ministru dr. Voicu Nițescu, care, deși avocat, acompania cu o minunată însulțire toate pelerinajele pe sate ale „Astrei“.

Cum m'aș bucura ca de data asta să nu rămână articolul meu o predică în pustiu. Căci toți acei intelectuali ai orașelor, care nici excursii nu faceți, nici la biserică nu mergeți, nici vreme nu vă faceți pentru a asculta vreun conferențiar venit de departe și disprețuitori cum sunteți nici nu vă gândiți măcar să mergeți la o conferință a vreunui d-n orașul D-v., nu vă puteți face idee ce multămizi înalte sulețești. Vă dă legătura strânsă și mereu rennoită cu țaranul — om simplu, cinstit, primitor și foarte recunoscător celui care (asta o simte el foarte bine) complet desbrăcat de orice interes material, jertfind din timpul său și învingându-și tendința înăscută a omului spre frica de efort și tândăleală — aduce darnic cunoștințe noi, dà sfaturi folositoare, injectează noi puteri și noi speranțe sufletului omenesc.

Și este foarte greșit a crede că numai auditorul câștigă. Un profesor cât de desordonat, dacă predică mereu elevilor săi ordinea, sfârșește prin a deveni el cel mai ordonat om din lume.

Adevărul este, că însuși conferențiarul câștigă mai mult moralicește decât poporul, căci pe lângă că își însușește încet, încet marea și folositoare artă de a vorbi liber, își însușește și el noi cunoștințe, noi adevăruri, și tot căutând care-i conferința cea mai bună își cristalizează el o serie de cunoștințe, care altfel ar zăcea fără folos în conștiința sau subconștiința lui. Că am învins timiditatea de a vorbi liber, că am început să-mi pătrundă adânc în suflet atâtea virtuți pe care le propag, o datorez în primul rând acestei minunate școli a „Astrei“ și Oastei Domnului.

Dr. M. Suciu-Sibianu

în cimitir. Apoi, tot uitându-se se obișnuiește cu spectacolul lugubru și, dela o vreme, îi pare chiar... amuzant, și oarecum... ridicol:

Das kommt nun dem Türmer so lächerlich vor;
Da raunt ihm der Schalk, der Versucher
[ins Ohr:
Geh, hole dir einen der Laken.

Duhul negației, ispita opoziției îl îndeamnă pe paznic să pună mâna măcar pe una din sdrențe.

Zs și făcut. — Ușile zăvorite și sfințite, pe care tronează semnul crucii, îl vor apăra doar de năvala spiritelor infuriate, dacă s'ar produce cumva vreo solidarizare a duhurilor cu cel jignit într'un mod atât de bădăran. Dar solidarizarea nu se produce, fiecare dintre spirite văzându-și — după ce s'a săturat de dans, — de treaba lui, strecurându-se, păcuri-păcuri, din nou în morminte, după ce a avut grijă fiecare să-și îmbrace giulgiul.

Numai unul, cel căruia i se furase cămașa mortuară, nu avea liniște și alinare. Doar nu l-o fi jignit vreunul

din tovarășii lui? Asta ar întrece orice măsură! E de sigur un muritor, un om hain, care i-a jucat festa. Prin ușa sfințită a bisericii nu poate să pătrundă. Atunci ce-i de făcut? Există doar ornamentația gotică de pe ziduri. Ca un paijenen cu labe uriașe, se cațără acum scheletul, spre groaza clopotarului-paznic, pe care-l trec nădușelile morții, văzându-și sfârșitul cu ochii. Căci scheletul nu se dedea bătut: Aluneca și iarăși se aburca, sprîjinindu-se de întortocheturile zidului.

O paloare de moarte se lăți pe fața clopotarului, iar corpul său chinuit de spaimă era sguduit de friguri. Încă o clipă și paznicul e pierdut. Dar cărmuitorul Universului nu-și luă mâna de pe credinciosul paznic, ci îi aduse izbăvirea când se credea mai la strămoare. Ceasul bătu ora de încetare a fermecelor și dansurilor nocturne. Și astfel scheletul-agresor se pomeni la pământ, cu oasele sdrobite:

Se tulbură luna trecând la popas,
Iar clopotul tună puternic un ceas,
Și jos se sdrobește scheletul.

HENRY FORD

de Ion Opris

V

Dacă Ford a reușit totuși să strângă bogații imense, asta nu înseamnă că a fost sgârcit. El a realizat câștiguri mari prin intensificarea producției și vânzare mare, pe prețuri moderate. Produsele uzinelor Ford au fost totdeauna cele mai ieftine. Dar asta nu înseamnă de loc că altcineva l-a întrecut în fabricarea aceluiași articol de calitate superioară.

Să vedem cum definește Ford sgârcenia și economia:

De multe ori se confundă sgârcenia cu economia. Nu este bine ca cineva să fie risipitor dar nici sgârcit. Face mai mult, dacă învățăm copiii cum trebuie să utilizeze economia. Economia nu înseamnă strângere de bani cu prețul multor privațiuni. Un om este econom dacă știe să plaseze. Nu fac

economie, dacă rup banul dela gură, căci un corp rău nutrit poate fi bolnăvit. Fac economie când cheltuiesc banii spre a cumpăra cărți folositoare spre a-mi mări capacitatea de producție.

Uzul moderat, iată regula adevărată. Uzul este un principiu pozitiv, activ, întremător: el este mișcarea și progresul.

Pentru angajații uzinelor sale, Ford a creat spitale moderne încă din 1914. De asemenea a înființat pentru copiii muncitorilor o școală practică în 1916.

Se poate spune că Ford nu a cruțat nicio cheltuială pentru îngrijirea sănătății muncitorilor săi, ca și pentru cultura lor, punându-le la dispoziție săli de lectură cu biblioteci imense, apoi le-a creat căminuri, cantine, fonduri de ajutorare etc. etc.

Dintr'o arhivă secretă brașoveană

Statul polișist

de I. Bozdog

XXXI.

Studentii universitari români și evenimentele politice.

În cursul cercetărilor de până acum am amintit în câteva rânduri de participarea studenției universitare române din Viena la diferitele momente ale vieții noastre publice.

Același interes viu l-a arătat și studenția noastră dela Universitățile din Budapesta și Cluj față de toate problemele neamului, mai ales după ce au reușit să redacteze revista *Luceafărul* la Budapesta și după ce vieța politică ardeleană începuse să devină mai vie prin *activiști*, care reușesc să ducă la biruința unui mandat de deputat pe *Dr. Aurel Vlad* din Orăștie.

Statul maghiar, care s'a dovedit totdeauna refractar nu numai față de luptele naționaliste ci și față de mișcările politice sociale, încă de prin 1898 începuse cea mai disperată goană de sufocare a tuturor mișcărilor muncitorești și organizărilor partidului social-democrat, pe care-l considera distructiv al unității de stat și al armoniei claselor sociale. Ordinele de urmărire și arestare date contra fruntașilor socialiști din țările străine li categorisește între anarhiști, față de care nicio măsură represivă nu poate fi prea severă.

Orice combatere, venită din orice parte contra acestor mișcări erau aprobate și admise de către guvern.

De aceea Ministerul de Interne cu Nr. 1060/903 a aprobat ca studenția valahă dela Universitatea din Cluj să poată ține conferințe la sate cu caracter contra social-democraților. Se vede însă că aceste prelegeri populare erau bune prilejuri pentru tineret să ia contact mai liber cu masele sătești și că, în cadrul lor tinerimea făcea propagandă naționalistă, căci la 1 IV. 1904 Min. Internelor cere prefectilor raport urgent despre rezultatul lor. (ad. Nr. 7/Res. — 1904).

Felul cum a înțeles tinerimea noastră universitară să-și îndeplinească rolul, se vede din următoarea adresă a Min. de Interne:

Nr. 315/Res.

Obiectul: Mișcările naționaliste ale Românilor.

„Sunt informat că, studenții universitari români, după nume: Stanca Seb., Barbu Ștefan, Domide Leon, Lintia Isaia, Goga Octavian, Montia Aug., Iarca T. Titus, Nistor Petru, Iorga Alex., Vasu Dumitru, Nedelcu Constantin. Șepetian Ioan, Minthian Ioan, Voina Vasile, Lupas Ioan și Tulbure Gheorghe, în urma încurajării unui membru a corului episcopesc ortodox din patrie s'au înțeles, ca sub titlul propagării culturii române să aranjeze în ținuturile locuite de Români reprezentanți de diletanți, serate declamatorilor și altfel de serbări.

Reținem faptul că după războiul din 1914—1918 Ford a organizat astfel munca în uzinele sale încât au putut fi angajați imediat zeci de mii de invalizi care au dat același randament și atunci când le lipseau ambele brațe sau picioare. Este și aceasta o asistență socială rar întâlnită în alte țări, cu sistem capitalist.

Știm că, marile uzine în război au cea mai mare rentabilitate. Războiul este pentru capitaliștii industriași mari o formidabilă afacere. Asta ar însemna ca Ford să fie partizanul războiului. Totuși realitatea e alta. Ford este împotriva războiului și mai ales contra câștigurilor de războiu. A considerat războiul trecut ca manopere unui număr restrâns de capitaliști, care și-au creat atunci izvorul unui mare profit.

Indiscutabil că Ford are și adversari. Însă niciodată nu s'a sinchisit

Fiindcă nu este exclusă posibilitatea că aceste excursii ale tineretului sunt de natură politică și că titlul folosit de el este un simplu pretext ca să-și poată îndeplini neconturbați agitațiile naționaliste, vă rog d-le prefect ca să urmăriți cu cea mai vie atenție aceste mișcări, și să dispuneți aplicarea măsurilor preventive pentru împiedecarea demonstrațiilor și agitațiilor politice, iar despre experiențele făcute să-mi raportați din caz în caz". — Budapesta, 16 Aprilie 1904.

Indescifrabil

Consilier ministerial

Prefectul trimite ordinul de mai sus căpitanului orașului și prim-petronilor cu îndrumarea de cea mai severă și strictă executare. 18. IV. 904. Nr. 22/Res. 1904.

La 22 Aprilie 1904 prim-petronul din Predeal, *Simon Bela*, raportează că *Stanca Seb.* și cei 15 tovarăși încă n'au apărut la frontieră, dar că îi urmărește cu severitate și orice mișcare a lor o va raporta imediat. (Nr. 5/Res. — 22. IV. 904).

Se pare din raportul din urmă că tinerimea universitară română era suspectată nu numai de propagandă în Transilvania, ci că ar intenționa să treacă și în Vechiul Regat pentru același program.

Remarcă cu plăcere împlinirea vechiului proverb românesc și în acest caz *„ziua bună se cunoaște de dimineață“*. Dintre cei menționați în acest raport fac parte: marele *Oct. Goga*, care a cinstit steagul luptei naționaliste până la mormântul din care străjuește și astăzi refacerea obiectivului său de luptă, rămânând pe terenul luptei dărze naționaliste încă în plină vigoare, academicianul prof. *Ion Lupas*, *Gh. Tulbure* — redactorul „*Foi pentru minte*“ etc. și asesorul consistorial *Seb. Stanca*.

de sentimentele altora. El și-a respectat principiile și a mers înainte. Rezultatele se văd.

Luptând pentru ușurarea muncii, perfecționând și intensificând producția de utilitate generală, vânzând articole de calitate aleasă cu prețuri moderate, plătind salarii destul de urcate muncitorilor, făcând continuu și operă filantropică, construind spitale, dând posibilitate de traiu invalizilor și neputincioșilor etc. etc. Ford reprezintă astăzi întâia forță socială din lume.

Nu putem încheia rândurile acestea fără să amintim concepția lui Ford despre „lux“, boala cronică a vremii: A face lux înseamnă a merge pe jos și atunci când ai două sau mai multe automobile.

Și Ford — ne spune d-l prof. I. Gârbacea — are mii de automobile și totuși merge pe jos.

Dinastii de preoți

de Dr. I. Gârbacea

Prof. la Acad. Com. Cluj-Brașov

Am recitat cu deosebită duiosie cartea amicusului meu prof. Ioan Moșoiu, dedicată locului nostru natal: Branul. Acest colț de țară cu portul lui național așa de specific și cu locuitorii așa de iubitori de libertate.

Așa am aflat prin această carte că în satul meu natal, s'a zidit școală încă din 1780, iar biserica veche de lemn a fost înlocuită cu una din piatră, începându-se zidirea în 1839 pentru a fi terminată în 1843. Clopotul cel vechiu poartă inscripția „Acest clopot s'a făcut de popa Ioan anul 1771“.

Din lăsamântul străbunicului meu Ilie Renciu, bunicul meu Ioan Ilie Renciu, a rupt o bucată din ograda și a pornit zidirea actualei biserici.

Și pomelnicul specifică: „Atanase Ciurea, preotul satului și cu preotul Constantin Tișcă, ca începători cu gojmăniilor lor: Ioan Ilie Renciu gojman, Ioan Bangălă, Iosif Stanislav, Ioan Jaja, Bucur Bangălă, Ioan Voinescu, Nicolae Solovăstru, văduva Stana Ilie Renciu, Ilie Gârbacea, Bucur Mânjină, Vlad Gârbacea, Bucur Sumedrea etc.“.

Dar ceea ce impresionează în deosebi la cele 13 biserici brăne, pe care le găsim și în conscripția generalului Bucow, aproape singurele unde nu erau și uniți, e că mai la toate s'au perindat preoți din aceeași familie.

La Moeciul de sus: Ioan Tișcă, Coman Tișcă, Constantin Tișcă, Gheorghe Tișcă.

Șirnea: Radu Țăposu, Gheorghe Țăposu, Ioan Țăposu.

Măgura: Alexandru Runceanu, Nicolae Runceanu, Iosif Runceanu.

Predeal: Dumitru Tătulea, Averte Tătulea, Ioan Tătulea, Dumitru Tătulea și Iosif Tătulea.

Simon: Stoica Mănoiu, Ioan Mănoiu, Stan Mănoiu, Ioan Mănoiu, Nicolae Mănoiu, Ioan Mănoiu.

Sohodol: Dumitru Babeș, Bucur Babeș, Gheorghe Babeș, Gheorghe Gh. Babeș.

Sohodol, biserica veche: Bucur Pușcariu, Leonte Pușcariu, Ioan Pușcariu, Leonte Pușcariu și Victor Pușcariu.

Numai în Moeciul de jos sau Lungocești numele preoților sunt diferite: Ioan Fota, Todorache Aldulea, Nicolae Aldulea, Bucur Gârbacea, Ioan Perșoiu, Ioachim Ciurea și Gh. Enescu.

Nicolae Aldulea a fost tatăl septemvirului de mai târziu Ioan Cavalier de Alduleanu.

Oare acest exemplu a fost urmat în cei din urmă 20 ani ca aproape toate aceste dinastii preoțești să se steargă.

Azi numai, chiar numai biserica din Predeal prin părintele Tătulea, se menține pe linia admirabilei tradiții, linie care a păstrat Branului specificul și prosperitatea.

Nu e și acesta una din problemele capitale ale satului nostru?

Hoțul

Nu arareori întâlnești în cale insul ce-ți destăinuie în șoaptă faptele hoțului ce a avut îndrăzneala să-și însușească bunul semenului său. Chibzuind cu de-a-măruntul, ajungi la concluzia că ai aflat adevărul. Dar demascarea hoțului nu s'a făcut cu scopul de a îndrepta răul, sau a face bine omului păgubit care umblă neincetat să-și redobândească truda de toate zilele. Demascarea s'a făcut ca hoțul să audă și să meargă la cel care l a demascat să-și întindă din prada ce-l încălzește sufletul său avid.

Șoptitorul primește oferta și tace molcom, căci și aceasta este o afacere liniștitoare pentru cel ce vânează banul fără muncă.

Dar în cazul acesta, tu cititorule, care trăiești Dumnezeu va fi știind cum, care este dintre cele două specimene mai vinovat și care-i hoțul adevărat?!

I. L. Ghimbășeșu

Carnet contemporan

Divagații

de Aurel Marin

Din bunurile cu care ne-a înzestrat natura, toate se pierd cu repeziune. Unul singur, mai de preț decât toate, ne rămâne. Pentru aceasta însă trebuie să-l știm păstra.

Numai sufletul nu îmbătrânește niciodată. Să-i apropiem cele plăcute lui pentru ca să putem spune, ca filosoful amintit: Nu mi-e teamă de timp... Până ce această mână va cădea, simt că spiritul meu va rămâne treaz, tresărind la toate bucuriile și durerile lumii.

Și tot cu filosoful, să ne amintim cât mai adeseori:

Pieritor, între lucrurile pieritoare din natură, omul dăinue numai prin lumina minții...

Căci e unul din adevărurile fundamentale...

Corector

caută „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Condițiuni: cel puțin bacalaureat și să cunoască perfect ortografia stabilită de „Academia Română“. Doritorii pot afla restul condițiilor la redacție, B-dul Regele Ferdinand nr. 12.

Activitatea desp.

„Astra“-Iernut

Tânărul despărțământ din Iernut, sub conducerea harnicului președinte protopopol *Ioan Roman*, înscrie un bogat spor la activitatea sa și în acest an.

În strânsă colaborare cu d-nii *Iosif Mihalte*, cu *Dr. P. Vodă*, *Dr. I. Bogdan*, *Leonida Viasa*, *Gheorghe Roșca*, și alții, președintele a vizitat comunele: Cucerdea, Șeulia, Sânpaul, Vidrasău, Șomostelnic și Lăscud, ținând conferințe cu conținut moral, național și economic.

S'a ținut o *școală țărănească pentru bărbăți* între 7-20 Februarie. Lecțiile au fost ținute de către intelectuali din Iernut și membrii Camerei Agricole din Blaj. Cursiștii au fost găzduiți tot timpul și ținuți în disciplină de internat. Subvenționarea școlii s'a făcut din suma de 30.000 lei primită dela comitetul central „Astra“-Sibiu și 25.000 lei dela Prefectura județeană.

Munca și sufletul românesc ce-l depun acești intelectuali, în cea mai frumoasă înțelegere aproape de frontiera vrenelnică, merită să fie subliniate.

Veștile bune despre activitatea despărțământelor „Astra“ ne bucură pe toți și frunțașii satelor ar face bine să încreșteze aceste osteneli, nu pentru laudă, ci pentru îndemnul grăitor celor ce vor urma.

ib.

PAGINA MUNCITORILOR

muncă și lumină

La marginea satului...

de pr. Gh. Malene

Pe colina care se ridică deasupra satului natal, stătea răzîmat într-o rîmă lucrătorul Ieremia Vasile delia o fabrică din apropiere.

Era o toamnă târzie. Frunzele de ceară se rostogoleau la pământ în adiere triste și iarba de pe câmpie căpătase o coajă arămie. Aerul era încălzit de un soare moleșit, care-și coborise discul aproape de munții ce se proiectau în zare. Păsăricul de toamnă și atmosfera mlatnică te îmbiau la visare.

Am urcat și eu colina cu o luteală destul de mare, așteptând cu nerăbdare să ajung pe culme, de unde se vedea satul meu în care nu mai fusesem de mult timp. Dorăsc să ajung măcar la locul de odihnă al tuturor: „La cruce”. De acolo satul apare în fața ochilor ca o panoramă fermecătoare. Puteam să stau și eu acolo să mă odihnesc și să sorb din ochi priveliștea pe care de atâtea ori am visat-o: satul meu.

Ieremia Vasile, prietenul meu din copilărie, aproape că nici n'a băgat de seamă când m'am așezat alături de el. Se vedea că era cuprins de vraja vîsului, privind satul în care s'a născut.

— Ce faci Vasile? — îl întreb eu după ce mă așez lângă el pe iarbă.

— Ce să fac! — mă întămplăna el cu o privire adăncă și cu accent stins în voce — priveam la satul nostru, la casele albe, la grădinile pline de pomi, la ulițele pe care am copilărit, la biserică noastră care străjuește atât de mareas tot satul, la ogoarele din jurul satului care se văd până departe. Toate mi se par un vis pe care l'am trăit demult. Acum sunt un strădăcinat. Am pierdut portul, am uitat cântecul, am lăsat parcă în umbră credința strămoșească pe care mi-o sădise în suflet popa Grigore, cu toate obiceiurile frumoase de sărbători. Toate au fost întinse de vîlul cenușu al orașului.

— Lasă Vasile nu fi clar așa de pesimist — răspund eu. Ceea ce s'a clădit odată în sufletele noastre din copilăria pe

Continuare în pag. 5-a col. 1 jos

CAMINUL

de T. M. Welther

De demult, din vremea celor dintâi licăriri de viață conștientă, omul a căutat a se îndepărta din mulțimea semenilor, alcătuiindu-și așezarea și rostul său deosebit.

Din puzderia de vietăți pe care Dumnezeu le-a semănat pe pământ, numai omul a iubit singurătatea și a pribegit din gloata alor săi. Nevoia de a-și organiza o viață intimă deosebită și de a privi astfel asupra împrejurărilor colibei sale ca un adevărat stăpînitor, este sămînța celui dintâiu simțământ omenesc de pe pământ.

Celelalte vietăți nu s'au putut deslipi îndeolaltă. Ele au rămas să poarte mai departe semnul lor de turmă, împlindu-și năzuințele și destinul.

Omul nu a făcut astfel. El s'a insingurat, căutând în sine puteri pentru îngeneunchierea vieții. În umbra peșterii sale, omul primitiv își păzea agonisita și vlăstarele, luptând fără preget pentru siguranța și pentru hrana lor.

Târziu de tot, după ce familia vlăstărise cât nu mai putea cuprinde pereții văgăunei sale, omul a prins a cunoaște ce este aceea *rubedenie, binețe și ospetie*.

Dela o colibă la alta au început să flutură gânduri dornice și frățești. Și oamenii au prins a se căuta unii pe alții, cercetându-se și ajutându-se între ei.

Au trecut vremi după vremi și soroace după soroace. Gîndul nostru nu este în stare să cuprindă, cutotul, strecurarea și legătura trecutelor vieți. Dar din noua dorință a oamenilor de a se cunoaște și de a se aduna

subt zodia acelorasi lupte și acelorasi nădejdi, s'au zămislit cu vremea *clanuri, triburi și* — mai târziu — *popoare*.

Omul, fiindcă aceea neastămpărată, care odinioară se răsfrătise împotriva neguroasei vieți de obște animală și pornise să-și cotloneasă rosturi noi printre cele mai îndosite peșteri, omul care pribegise în nădejdea baltagului și a grăunciorului său de minte, omul acela mândru și dornic de singurătate, sfârși prin a-și întoarce inima la rosturile dintru început.

El primi viața în obște, osteni pentru ai săi cei mulți, și nu mai fu în stare să deosebească binele său stingher de binele mulțimii căreia i se dăruise.

După cum veți fi simțit, cuvintele acestea ne îndeamnă spre starea lucrurilor de astăzi.

Obștea cea mare, căreia fiecare dintre noi îi dăruie puterile muncii și căreia, viața noastră însăși, stăm gata să i-o dăruim, obștea cuprinzătoare de doruri și de năzuinți frățești *este neamul nostru*; este forma omenescă — *luminată și orânduită după legile duhu-*

Muncitori sunt toți cei care prin muncă cinstită câștigă existența lor și a familiei lor.

Muncitor este acela care muncește pământul (agricol), acela care muncește în atelier, fabrici, mine, (industrial) și acela care muncește cu condeiul (intelectual).

lui — a gloatelor dela în ceputul vieții. În răsfrătirea sa de odinioară, omul primitiv și-a câștigat dreptul de a se reîntoarce iluminat și liber subt comandamentul obștesc al existenței. Această mărturisire a adevărurilor vieții, pe care omul a făcut-o cu toată plinătatea sufletului său, această întoarcere la vatra celor asemenea cu el, este semnul duhului și al omeniei sale.

Acesta este Neamul.

Cu răsfrătirea sa împotriva destinului de turmă, omul și-a câștigat dreptul de a-și orându-i viața în cuprinderea spirituală a neamului său.

Și ceea ce deosebește încă și astăzi viața unui neam omenesc de aceea a unei turme de animale, este tot vechea dorință de singurătate a omului primitiv. Oamenii s'au înmănușiat astăzi, statornicind hotare de pământ și de sânge pentru neamurile lor. Dar în cuprinsul hotarelor lor, în luminata mărturisire a comandamentelor de viață colectivă, omul își păstrează semnul răsfrătirii de odinioară și al dreptului de acum: căminul.

Nimic nu-i este omului mai drag de cum îi este căminul și familia sa. Acolo, în tihna existenței intime, omul își cultivă dorul său de stăpînire și de insingurare.

Și neamul cel cuprinzător de căminuri și de suflete frățești, îi crește în preajmă ca o împăcare între răsfrătirea sa dintâi și destinul de viață colectivă al tuturor ființelor pămîntului.

Universitatea liberă muncitorească

„Echilibrul claselor sociale“

Conferința d-lui prof. V. Jinga rectorul Academiei Comerciale Șezătoarea secției M. L. „Fabrica de zahăr“ și „Postul de Radiodifuziune“ - Bod.

Duminica de 5 Martie a. c. a adus în mijlocul muncitorilor noastre pe unul dintre cei mai erudiți cercetători ai realităților sociale și economice ale vremii rector al Academiei Comerciale din Cluj la Brașov, profesorul Victor Jinga.

Prelegerea d-lui prof. V. Jinga prin caracterul de actualitate al problemelor dezbătute și prin legătura directă a acestor probleme cu viața de fiecare zi a muncitorimii, marchează centrul de gravitație al întregului ciclu universitar.

Desvoltând, cu o minunată limpezime de cuvînt, problema „echilibrului claselor sociale“ conferențiarul desvăluie cauzele care au determinat nașterea și evoluția fiecărei clase de oameni muncitori: țărani, cărturari sau lucrători. Precizând caracterul deosebit al acestora, conferențiarul lămurește că țărănimii nu alcătuiește doar o clasă socială în rândul celorlalte, ci ea trebuie considerată drept obârșia întregului complex social.

La noi, în deosebi, țărani este una cu leagănul și cu pământul neamului. Orice gândire socială care ar nesocoti dreptul de înțeleț al țărănimii, este un fals care trebuie repede îndepărtat. Cea dintâi și cea mai importantă împrejurare a socialului românesc, este țăraniul.

D-l prof. V. Jinga sfârșeste elogiind puterea de stabilitate a țăraniului român, din care neamul întreg își agonisește forța pentru cele de azi și nădejde pentru cele de mâine.

Programul artistic a fost prezentat de către muncitorii întreprinderilor „Fabrica de zahăr“ și „Radiodifuziunea“ din Bod.

Ceva despre orientarea profesională

sau

„Păfimirile lui Vasile Ion din Hăghig“

de D. D. Văcariu

III

A trecut un an, un an de sbucium și suferințe și Vasile tot n'a reușit să învețe să mănuiască strungul așa ca meșterul să fie mulțumit. Toți îl luau acum peste picior și meșterul îl certa în fiecare zi, ba îl mai atingea câteodată și peste ceafă, când vedea atâtea neîndemănare. Și bietul Vasile suferea într'una, cu toate că nu era el de vină. Ce vină putea să aibă el că nu se născuse cu însușiri potrivite pentru meseria de strungar sau

mecanic? El avea toată bunăvoința, dar dacă nu putea?

Intr-o zi meșterul îi puse în vedere lui Vasile să-i trimită vorba lui badea Ion să vie să-l ia, că-i e de ajuns cât s'a chinuit să-l învețe și fără niciun rezultat.

Vasile, pe de o parte nu mai putea de frica lui taică-său, pe de altă parte ar fi vrut și el să plece, căci începuse să-i fie nesuferit atelierul de strungărie. Aci începuseră pentru el primele înfrîngerii și umiliri și tot aici începuse să-și piardă încrederea în propriile lui puteri. Când auzi badea Ion că băiatul

său a pierdut un an și mai bine de pomană, că nu s'a ales cu nimic, și-a vărsat tot necezul pe spinarea bietului Vasile.

Dar ce să faci cu el acum, unde să-l dea? Se gândea să-l bage la lăcătușerie, fiindcă și aici se câștigă destul de bine; dar negăsind loc așa în grabă, cum voia badea Ion, l-a băgat ucenic la un atelier de automecanică. A nimerit-o și de data aceasta badea Ion ca nuca 'n perete. Vă spuneam doar că Vasile nu avea niciun pic de aplicație la mecanică. Și doar ca să montezi și să demontezi un motor, nu e de loc mai ușor decât a mânui un strung.

Ce să vă mai spun, Vasile n'a făcut nici aici treabă. El ar fi fost în stare să învețe pe dinafară oricând nu știu câte legi mecanice, căci ținare de minte avea bună, dar când era vorba să le aplice la lucruri, nu

mai înțelegea nimic.

S'a chinuit și aici bietul Vasile aproape un an și jumătate, fără să poată învăța mare lucru. Era, de aceea, din ce în ce mai necăjit; își dădea seama că nu se va alege nimic de capul lui. Avea șaptesprezece ani și nu învățase nimic.

Nu mai putu răbda. Intr-o duminică își luă inima în dinți și plecă la Hăghig să-i spună lui taică-său că el nici la automecanică nu mai vrea și nu mai poate să rămână. Cum și-a potolit badea Ion mânia când a auzit vestea pe care i-o aduse Vasile, nu vă mai spun. Dar după ce se mai liniști, nici una nici două, îi spune lui Vasile că a doua zi, luni, îl va duce să-l bage ucenic la măcelar; are el la Brașov un măcelar cunoscut, care l-ar primi bucuros. Câștigă bine și măcelarii și cel puțin asta e o meserie mai ușoară, mai simplă, nu e

ca strungăria sau automecanică. Sărmanul băiat, când a auzit că o să se facă măcelar, a început să i se ridice părul măciucă în cap. El să se facă măcelar?

Dacă pentru celelalte două meserii pe care le încercase avusese la început multă tragere de inimă, până când și-a dat seama că nu-s de loc potrivite pentru el, în schimb pentru meseria de măcelar avea oroare. El era o fire mihoasă, i se făcea rău când vedea sânge curgând și acum să ajungă el să ucidă animale nevinovate, să umble zilnic prin bălți de sânge la abator, să poarte haine mereu pătate de sânge, asta nu se potrivea cu firea lui. Dar nu avea curaj să-i spună lui badea Ion ce gândea, căci îi ardeau încă obrăjii și spatele, după cele ce primise pentru vestea adusă. De aceea se resemnă.

Rechiziționarea meseriașilor

În conformitate cu Ordinul Ministrului de Război Secretariatul General Nr. 16.625 din 12 Februarie 1944,

I. Generalități

Se aduc la cunoștința populației Municipiului și județului Brașov următoarele:

1. Președinția Consiliului de ministri, fiind sesizată de specula extraordinară la care se dedau meseriași de toate categoriile, din cauza lipsei de concurență între meseriași de aceeași breaslă și pentru a se veni în ajutorul populației, în special cea nevoiașă, a dispus rechiziționarea cu plată în regim militar, a meseriașilor români, evrei și de orice alte naționalități, între 18-60 ani, din următoarele categorii:

Cismarii, Coșarii (bornarii), Croitorii (de dame), Dogarii, Dulgherii, Electricienții, Fierarii, Geamgii, Instalatorii, Inginerii (rușii de corp), Pavatorii, Plămășarii, Potcovarii, Sobarii, Tâmplarii, Zaplășarii, Zidarii, Zugravii (răspârlorii).

II. Meseriași

1. Datoresc lucrul social cu plată, în regim militar, toate atelierele și meseriași-meseteri, patroni, lucrători în ateliere, lucrători calificăți sau necalificați, care lucrează acasă sau clandestin cu ziua sau cu bucata, etc.

2. Toți meseriașii evrei și de origine străină, din categoriile de mai sus, sunt obligați a se prezenta, pentru înscriere la recensământ, până la data de 10 Martie 1944, după cum urmează:

a) Cei domiciliați pe raza Municipiului Brașov, inclusiv suburbii respective, la Biroul Militar de Meserii dela Camera de Muncă Brașov, (Str. Regina Maria Nr. 58, camera Nr. 7), între orele 8-13 și 17-19.

Cei domiciliați în comunele rurale, din cuprinsul județului Brașov, la Primăriile respective.

3. Meseriașilor români care nu s-au înscris până în prezent, li se acordă un ultim termen, tot până la 10 Martie 1944.

4. Pentru a nu se întrerupe lucrul în întreprinderi și ateliere, patronii — pe a lor răspundere — vor prezenta, Biroului Militar de Meserii, tabele nominale, în 4 exemplare, de meseriași aflați în serviciul lor, cu următoarele date:

Numele și pronumele patronului și meseriașilor, vârsta (anul nașterii), situația militară (unitatea, gradul, contingentul, etc.), meseria ce are, situația profesională (calificat), adresa atelierului, adresa patronului și a meseriașului, capacitatea de lucru a atelierului, numărul meseriașilor necesari pentru a da randamentul maxim.

Toți ceilalți se vor prezenta personal.

5. Dela data de 10 Martie 1944, niciun meseriaș (patron sau lucrător din meseriile menționate mai sus, precum și nici un atelier, nu va mai putea practica meseria sa, dacă nu posedă adevărurile de prezentare și înscriere la recensământ.

6. Organale Chesturii de poliție și ale Comendurii Pieții Brașov precum și organele Legiunii de Jandarmi, — cu ocaziunea raziloror ce vor face, vor controla dacă patronii și meseriașii din categoriile arătate mai sus, posedă asupra lor adevărurile de înscriere la recensământ.

Cel găsiți în neregulă (fără adevărurile), vor fi arestați și înalțați Cercului Teritorial Brașov, pentru a li se aplica sancțiunile prevăzute la Cap. 5 din Instrucțiunile pentru organizarea și executarea lucrului social al meseriașilor, publicate în Mon. Of. Nr. 274 din 23 Noembrie 1943.

7. Meseriașii din categoriile de mai sus, urmează a fi puși, odată cu atelierele lor, la dispoziția populației cu prețurile speciale stabilite de Comisia Mixtă de Rechiziție a județului Brașov.

III. Populația

1. Cei interesați (în special populația lipsită de mijloace) se vor adresa și solicita meseriași — verbal sau în scris — dela Biroul Militar de Meserii, în orice zi de lucru între orele 8-13 și 17-19, (afară de miercuri și și sâmbătă) de unde vor afla și prețurile oficiale.

IV. Tariful de lucru

1. Prețurile mânel de lucru, — pentru plata lucrărilor executate de meseriași și ateliere în cadrul „Lucrului social“, cu ziua sau cu bucata, perechea, metrul-liniar, patrat, cub, etc., — sunt cele oficiale, publicate de Prefectura Județului Brașov prin ordonanță, din care câte un exemplar se va ridica obligatoriu dela Biroul Militar de Meserii (Camera de Muncă) și se va afișa de fiecare patron, în toate atelierele din Brașov.

V. Diverse dispozițiuni

1. Dispozițiunile anterioare, — privitoare la instituirea „Lucrului social al Meseriașilor“, prevăzute în Publicațiunea Nr. 61.026 din 15 Noembrie 1943, care nu se modifică prin prezentul comunicat, — rămân în vigoare.

Comand. Cercului Terit. Brașov

Lt. Col St. Pantelimonescu

Președ. Camerei de Muncă-Brașov
Al. Dumitrescu

Șeful Biroului Militar de Meserii
Lt. A. Olariu

România

Corpul Portărilor Tribunalului Brașov

Dos. No. 67/944

Publicațiune de licitație

Subsemnatul Portărel, aduc prin aceasta la cunoștința publică, că în ziua de 11 Martie 1944 orele 10 a. m. se va vinde prin licitație publică în Brașov, Str. Șos. Cristianului Intrep. Ingdorad averea mobilă a debitorului Ing. A. Doncescu, constând din un autoturism marca Fiat, partea mecanică a unui autocamion marca Citroën, una mașină de scris, un blorou, un dulap arhivă, pentru încasarea creanței de 660.000 lei, dobânzi și cheltulele de 5000 lei pentru despăgubirea creditorului Iosif Pop din Brașov.

Licitația se va ține cu bani gata. Brașov la 2 Martie 1944.

Portărel,
I. Idescifrabil

Secretar,
M. Gherman

Numai Asociațiunea transilvană „Astra“ ne ajută; se gândește cineva la asta?

Capul familiei noastre, cel mai bun om și cel mai ocrotitor părinte

Dr. Carol Flechtenmacher senior medic

fost curașor bisericesc al parohiei Honterus, fost președinte al comitetului districtual, cofondator și fost președinte la diverse întreprinderi

a decedat în zorii zilei de 1 Martie 1944, după o scurtă și grea suferință, în etate de 87 ani, pe care i-a ajuns în deplină sănătate.

Vieța sa a fost plină de muncă neobositoare și de dragoste pentru ai săi, de devotament plin de jertfe pentru mii de de suferinzi, de credință bărbătească față de neamul său german și biserica sa evanghelică.

Înmormântarea scumpului nostru defunct a avut loc în ziua de 3 Martie 1944 ora 16, din Biserica Neagră Brașov:

In adâncă jale:

Iohanna Flechtenmacher, soție
Lotte Hiemesch nasc. Flechtenmacher, soră
Ida Fabini
Dr. Theodor Fabini
Dr. Karl Flechtenmacher
Walther Flechtenmacher
Otto Flechtenmacher, pe front
Ing. dipl. Norbert Flechtenmacher
copii
Dora Flechtenmacher nasc. Maurer
Hilda Flechtenmacher nasc. Leonhardt
Herta Flechtenmacher nasc. Klitz
nurori
Marga Fabini stud. farm. Edith Fabini stud. med.
Gunther Flechtenmacher, Carl Flechtenmacher cand. med. infanterist
Frieder Flechtenmacher Pz. gren. Dorle Flechtenmacher
Walter, Hermann și Hans Karl Flechtenmacher Norbert și
Cristian Flechtenmacher Hansi, Klaus, Hellmut și Susanna Westemean
nepoți și nepoate

Parchetul Tribunalului Brașov

**Cerere înregistrată la
Nr. 3128/1944**

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnata Crețu Marla nasc. Moș, refugiată din Comuna Someș Odorhei, Jud. Sălaj, domiciliată în Brașov, Str. Timișului Nr. 5, cu onoare vă rog să binevoiți a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere, și de căsătorie, fiind născută în comuna Someș Odorhei, jud. Sălaj, la data de 17 August 1915, de religie gr. cat., din părinți Moș Gheorghe și Floarea Moș nasc. Pop, de religie gr. cat. căsătorii legitime.

Sunt căsătorită cu Crețu Alexandru, de religie gr. cat., la data de 27 Februarie 1933, în fața Ofiterului stării civile din Comuna Someș Odorhei, jud. Sălaj.

Propun martori pe: Ilieș Vasile, Brașov, gardian public în Chestura Poliției și Sabăduș Elisabeta din Brașov Calea Bucureștilor 53.

Cu stîmă
Crețu Maria n. Moș

Nr. 3128
6 Martie 1944.

Noi, Primul-Procuror al Tribunalului Brașov,

În conformitate cu dispozițiunile art. III. din Decretul Lege Nr. 4062/1940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților, din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte acte ori înscrisuri referitoare la actul a căruia reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim-Procuror
A. Plința

Secretar
A. Vâlceanu

Parchetul Tribunalului Brașov

**Cererea înregistrată sub
Nr. 3246/1944**

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Bologa Ioan, refugiat din comuna Băsești jud. Sălaj, domiciliat în Brașov Str. Baba Novac Nr. 36, vă rog să binevoiți a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere și de căsătorie, fiind născut în comuna Băsești, jud. Sălaj, la data de 22 Aprilie 1896, de religie gr. cat., din părinții Bologa Onuș și Nastasia Bologa nasc. Chloran, de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Sunt căsătorit cu Valea Veronica, de religie gr. cat., la data de 1 Februarie 1919, în fața Ofiterului stării civile din comuna Beiușă jud. Sălaj.

Propun martori pe: Gheghis Șimion, din Brașov, Str. Mocanilor Seceleni Nr. 24 și Oros Miron, Brașov, Calea Bucureștilor Nr. 45.

Cu stîmă:
Bologa Ioan

Nr. 3246/1944
21 Februarie 1944.

Noi, Primul - Procuror al Tribunalului Brașov,

În conformitate cu dispozițiunile art. III. din Decretul-Lege Nr. 4062/940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților, din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul a căruia reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim Procuror,
A. Plința

Secretar
A. Vâlceanu

**Citiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei“**

La marginea satului...

Continuare din pagina 4-a

...care am trăit-o în satul nostru, cu greu va putea scoate orașul cu toate amăgiriile lui. Doar la sfârșitul săi șinem; să nu ne pierdem credința strămoșească în Dumnezeu și toate celelalte se brodează în jurul ei ca un curcubeu luminos. Și chiar dacă trăim la oraș, noi cu sufletul putem fi tot atât de curați ca și părinții și strămoșii noștri care au trăit în satul nostru. Ne vom trimite și copiii în sat ori de câte ori vor avea vacanțe, ca bunicii lor să-i ia de mână și să-i ducă la biserică, să-i învețe să trăiască o viață curată și nepătată. Ei vor face la rândul lor la fel și așa poate că vom putea aduce curățenia dela sate și în orașe.

Ascultând aceste cuvinte fruntea lui Vasile se descrețea tot mai mult și deodată ochii lui s'au luminat ca două stele.

— Așa este! — rostii el cu încredere. Dacă ne vom păstra credința, oriunde am fi, rămânem același, căci credința a ținut tot; și naționalismul și cântecul și portul și obiceiurile și mai ales cinstea și omenia.

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Societatea Anonimă Română de Telefoane, București	Lei 100.000
"Indumin", Brașov,	20.000
Regia Intreprinderilor Municipiului Brașov	2000
Dr. Alexandru Cristian, medic, Brașov	1000
Dr. Coriolan Herțioagă, Ceptura	800
Moldovan Gheorghe, controlor financiar, Brașov	500
Protopop Ioan Roman, Iernut	500
Alexandru Chicinașiu, director de bancă, Turda	500

*

Aviz

Camera de Comerț și de Industrie din Brașov face cunoscut domnilor comercianți și industriași din circumscripția Camerei că o persoană cu numele de Lazăr Iosif, fost diurnist al Camerei se prezintă la sediul întreprinderilor în calitate de funcționar al Camerei, pretinzând, sub diferite motive, chiar și sume de bani.

Aducem la cunoștința tuturor că numitul nu mai este în serviciul Camerei dela 20 Ianuarie 1944 și că nu mai are nimic comun cu instituția noastră, urmând ca persoanele, care au fost și sunt induse în eroare de acesta, să se adreseze imediat organelor de poliție respective.

*

Conferințele „Ligii Culturale”

„Liga Culturală” din Brașov își continuă seria de conferințe: „Pământul sacru al Țării”, după cum urmează:

11 Martie, d-l Victor Eftimiu, scriitor: „Amintiri despre scriitori”, în sala „Astra”, orele 12.30.

12 Martie, d-l Victor Eftimiu, scriitor: „Amintiri despre scriitori” în sala „Reduta” orele 11.

26 Martie, (probabil) d-l Mihail Sadoveanu, în sala festivă a liceului „Meșotă”.

9 Aprilie, d-l prof. univ. Bazil Munteanu, în sala festivă a liceului „Meșotă”.

*

Comunicat

Aflând că în repetate rânduri sau prezentat la întreprinderile din Brașov și județ diferite persoane care au declarat că sunt inspectori de muncă, lăsând să se înțeleagă că aparțin Inspectoratului Brașov, fără ca totuși să fi avut această calitate, aducem la cunoștință tuturor că, la Inspectoratul Regional al Muncii Brașov sunt repartizați de Ministerul Muncii următorii inspectori: Ion Tâmpănar, insp. general. Aurel D. Manea, subinsp. general. Vasile Bedițeanu, inspector. Nicolae Georgescu, inspector. Teodor Podariu, subinspector. Gheorghe Vrâncănu, inspector special de control O. C. R.

Comandor av. Alexandru Vodă, inspector „Muncă și Lumină”. Inafară de aceste persoane, nimeni nu are calitatea de inspector, aparținând acestui inspectorat.

Organele mai sus arătate au ordinul să se legitimeze acolo unde nu sunt cunoscute.

Alți inspectori, care aparțin direct Ministerului Muncii, în cazul când s'ar prezenta la întreprinderi, urmează a se legitima arătând calitatea și scopul pentru care se prezintă.

În cazul când legitimarea lor nu ar fi suficient de clară, rugăm întreprinderile să ceară relațiuni telefonice Inspectoratului Muncii Brașov.

Cronica Războiului

Frontul diplomatic

Problema finlandeză

este preocuparea de seamă a culiselor diplomatice internaționale. În clipa în care rândurile noastre sunt date luminii tiparului, Parlamentul finlandez este întrunit pentru a da răspuns propunerilor făcute de Moscova, propuneri pe care le-am înserat în cronică precedentă. Ocupându-se de această problemă ziarele britanice o consideră ca fiind de resortul Rusiei Sovietice care a procedat conform articolului 2 din tratatul anglo-sovietic, și că deci consimțământul guvernului britanic a fost obținut. Nu se știe în mod precis care va fi atitudinea guvernului finlandez față de condițiile sovietice. Se crede totuși că ele vor fi respinse. Ziua de marți 7 Martie va fi hotărâtoare. În orice caz atitudinea de expectativă este violent criticată. Incordarea și-a ajuns apogeul cu atât mai mult cu cât *speranța* în garanțiile pe care Finlanda le-ar fi așteptat din partea Angliei și Statelor Unite — în vederea armistițiului — a fost complet spulberată. Cercurile diplomatice bine informate arată că cele două puteri n'ar putea acorda garanțiile lor pentru că acest fapt ar fi interpretat de opinia publică internațională ca o dovadă de neîncredere față de Moscova. Cât privește opinia publică finlandeză, opinie exprimată în presă, consideră condițiile armistițiului rusec ca fiind inacceptabile. În capitala Finlandei se crede că guvernul nu va trimite nicio comisiune la Moscova care să negocieze cu guvernul sovietic. Postul de radio Moscova, după ce a transmis condițiile armistițiului, a precizat că „*svo-nurile răspândite de presa străină potrivit cărora guvernul sovietic ar fi pretins Finlandei o capitulare necondiționată, precum și ocuparea de către trupele sovietice a orașului Helsinki și a altor localități din Finlanda, nu corespund realității*”. Iată deci că din noianul de știri și comentarii se desprinde în mod precis drumul care a fost indicat Finlandei pentru a ajunge la armistițiu. „*Nu o capitulare totală*”; dar, oare, condițiile pe care le-am analizat la vreme îndăgăduie Finlandezilor să ducă o viață independentă? sau strigătul de durere va fi înăbușit așa precum numai U.R.S.S. știe s'o facă!? Aceasta este teama care stăpânește poporul finlandez și pentru aceasta guvernul adoptase o atitudine de expectativă în vederea pronunțării Angliei și Americii care i-au dat, cândva, asigurări concrete în privința independenței și integrității teritoriale.

La Berlin

condițiile armistițiului au fost înregistrate ca un document care a fost publicat de toate ziarele fără niciun comentariu. Atât cercurile politice, cât mai cu seamă la

Ministerul de externe se păstrează tăcere. Referindu-se la această atitudine germană, agenția „*Transocean*” spune: „*Motivele acestei tactici a tăcerii încă nu sunt cunoscute*”. De altfel „*tactica tăcerii*” este folosită de diplomația actuală germană. Exemplul edificator ni-l dau evenimentele petrecute la jumătatea anului trecut în Italia. Dela 25 Iunie, când a fost anunțată lovitura de stat, până la 8 Septembrie presa și diplomația germană au păstrat o tăcere desăvârșită. În toată acea perioadă Germania s'a pregătit pentru a face față împrejurărilor care-i transmiteau o sarcină destul de grea. S'ar putea ca istoria să se repete până în cele mai mici amănunte...

În America

unde Finlanda se bucură de simpatii deosebite, președintele Roosevelt nu vrea să se amestece în problema care preocupă toate cercurile diplomatice deoarece cuvântul hotărâtor îl are Moscova.

Neînțelegerile turco-engleze

sunt și ele pe primul plan al discuțiilor internaționale. Ele au izbucnit acum o lună din cauza nemulțumirii arătate față de delegația militară britanică care a părăsit Ankara considerând discuțiile cu reprezentanții Statului Major turc ca ajunse la „*un punct mori*” din cauza ezitării turcești. Urmarea acestui fapt a fost oprirea unui vas turc încărcat cu material de război de a părăsi portul Alexandria. În această privință presa britanică a precizat că aliații nu posedă material de război decât pentru necesitățile lor. Ea a trecut chiar la amenințări. Astfel ziarul „*Times*” scrie că dilema Turciei se pune sub forma întrebării dacă ea va evita primejdia sau sacrificiul, rămânând înafară de război cu riscul de a se găsi la sfârșit izolată, sau dacă ar trebui să ia partea ei de răspundere și de primejdii, ocupând astfel un loc onorabil printre națiunile unite. „*Yorkshire Post*”, este mult mai categoric. El afirmă: „*Perioada în care Turcia poate aduce servicii aliaților se scurtează. Orice formă ar fi luat politica sa de cooperare cu Anglia — și punerea la dispoziție a unor baze aeriene ar fi fost cea mai evidentă — ea ar fi antrenat la operațiuni militare în Sud-Estul european. Dacă aliații au oprit livrările lor pentru Turcia, aceasta înseamnă că ea nu este dornică să dea tot ajutorul de care este în stare, în epoca relativ scurtă, după care valoarea acestui ajutor începe să scadă*”.

Oprirea livrărilor pentru Turcia

pare să fi devenit și ea fapt împlinit. După sistarea livrărilor de material de război, aflăm dintr-o telegramă a biroului german de știri că oficiile engleze refuză atât autorizațiile de import cât și pe cele de export spre Turcia. Un comentariu turcesc stabilește că livrările de material esențial pentru război, au fost livrate într'un procentaj de 4 la sută față de angajamentele luate la Adana.

Guvernul Badoglio demisionează

dacă s'ar pune în practică ideea președintelui Roosevelt de a se împărți flota italiană între cei trei aliați. Membrii guvernului Badoglio nu sunt împotriva unei repartizări a flotei, dar

de **Mardare Mateescu**

într'un procentaj cu totul diferit, decât care guvernul capitulării să nu fie exclus.

Situația din Argentina

a suferit unele modificări. Guvernul generalului Farrell a fost nevoit să anunțe că pe plan intern revine la constituționalism și alegeri populare iar pe plan extern va căuta să întrețină cât mai bune relații cu aliații. În același timp în statul Uruguay și deci în apropierea de Buenos Aires, capitala Argentinei au sosit unități navale americane și a debarcat marinari americani. O dovadă că guvernul dela Washington nu privește cu încredere noua manifestare a guvernului argentinian. A doua dovadă este ruperea relațiilor diplomatice dintre Argentina și Statele Unite.

Miniștrii croați la Fuehrer

După cum se anunță, primul ministru croat d-l Mandić și ministrul de externe croat d-l Pavicic au fost primiți de Fuehrerul Germaniei la Cartierul general. La discuțiuni au luat parte Mareșalul von Keitel și d-l von Ribbentrop ministrul de externe german. Presa germană, ocupându-se de acest eveniment a scos în evidență rolul Croației în problemele balcanice, cu atât mai evident cu cât pe teritoriul ei se poartă lupte înverșunate împotriva partizanilor lui Tito.

Situația pe fronturi

Pe frontul din răsărit

este menționată înnăsprirea operațiilor din sectorul cuprins între Vitebsk și Narva. Luptele de aci au luat forma unei bătălii pentru marea Baltică, după cum menționează comentariile de presă. Orașele Narva, Pskov, Ostrov și Vitebsk au fost transformate în fortărețe, care rezistă cu îndârjire atacului rusec. Cele mai grele lupte se dau în regiunea Narva. Aci, legătura dintre beligeranți se face pe un teren acoperit de păduri foarte dese, care îngreuiază mult operațiunile. Comandamentul sovietic intenționează să surprindă apărarea germană, ocolind orașul pe la Vest. Trupe de improspătare sovietice sosesc mereu în acest sector.

La Pskov și Ostrov luptele nu sunt atât de intense, totuși, prezintă suficiență seriozitate. La Vitebsk continuă presiunea sovietică, deși ea n'a putut să ajungă la niciun rezultat esențial.

În celelalte sectoare, până la Sud acțiunea este mai redusă ca intensitate cu excepția sectorului Krivoirog, unde sunt anunțate lupte îndârjite, ajungând până la lupte corp la corp.

Pe frontul Italian

s'a anunțat un al treilea atac dat de armata generalului Kesselring, asupra aliaților debarcați la capul de pod Anzio. Lipsesc însă detalii asupra felului cum se desfășoară aceste lupte.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorității și Societăți Lei 800
Membrii „Astrii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200